

*Рудик Марія Віталіївна,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр» педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

*Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Переорієнтація освіти на розвиток у дітей «гнучких навичок» є ключовою ланкою до вирішення успішності в майбутній трудовій діяльності. Мотивована людина з розвиненими навичками адаптивності, кооперативної роботи і критичного мислення залишається, і ще довгий час буде залишатися, затребуваним. Учень стає суб'єктом, учасником, а не тільки користувачем інформації. Він ініціює діяльність, робить вибір, бере відповідальність за свої ризиковані дії чи невдачу. Школа перестає бути об'єктом нудьги і страху, вона стає платформою розвитку навичок XXI століття. Змінюються стратегії навчання: монолог змінюється на діалог, учень і вчитель стають партнерами, процес виховання і навчання відбувається через діалог.

Дослідники повсякчас цікавилися проблемою розвитку soft skills особистості. Цінними для нашого дослідження є наукові доробки Н. Бібик, Г. Коберник, О. Савченко та інших. Особливості формування соціальної компетентності молодших школярів шляхом розвитку soft skills ґрунтовно опрацьовано та проаналізовано у наукових доробках Н. Білоцерковець, А. Бобро, А. Горлової, Г. Данилейко, О. Жовнич, О. Савченко, Р. Скірко, І. Стахової, О. Прашко та ін.

Для того, щоб опрацювати методику впровадження педагогічних технологій до формування soft skills учнів початкових класів, варто визначити за яких організаційно-педагогічних умов це можливо.

Відтак, ми визначили такі організаційно-педагогічні умови формування soft skills молодших школярів в освітньому середовищі Нової української школи:

- *організація на уроках командної взаємодії;*
- *моделювання навчальних ситуацій для розвитку навичок приймати рішення і вирішувати проблеми*
- *створення активного комунікативного освітнього середовища.*
- *забезпечення потреб у пошуку і обробці інформації.*

Розкриємо їхній зміст детальніше.

Організація на уроках командної взаємодії. Уміння працювати в команді – це вміння слухати, здатність бачити єдину мету і знаходити точки дотику загальної ідеї з особистими амбіціями, готовність надати допомогу іншим і підтримати в складній ситуації, уміння переконувати і знаходити компроміс.

Різниця між командою і групою полягає в тому, що група може складатися з будь-якої кількості людей, які взаємодіють один з одним, психологічно усвідомлюють присутність інших членів групи і розглядають себе як групу. Команда ж – це група, члени якої впливають один на одного заради досягнення спільної мети.

Робота поодинці або в групах буде більш ефективною: для вирішення нескладних завдань або проблем; коли для прийняття рішень досить експертних оцінок або обміну думками; коли різноманітність думок обмежена; коли завдання необхідно вирішити терміново; при наявності непереборного конфлікту інтересів учасників групи; коли необхідний оптимальний результат.

Робота в команді дасть високий результат: коли для прийняття рішення необхідний консенсус; коли присутня невизначеність і множинність варіантів рішення; коли необхідно вирішити складне завдання або проблему; коли необхідна висока самовіддача і відповідальність кожного члена команди; коли для виконання завдання потрібно широкий діапазон компетентності; повинна бути можливість реалізації цілей усіх членів команди; коли робота передбачає розробку стратегії; коли необхідний різносторонній підхід.

До принципів командної роботи належать: спільні цінності; невелика кількість людей; взаємодоповнюючі вміння; взаємна відповідальність; значуща мета.

У процесі навчання педагог повинен навчати дітей робити щось разом з іншими дітьми і допомагати вирішувати навчальні питання, зробити так, щоб не тільки одна дитина, а й вся команда досягла мети.

Розвивати здібності працювати в команді можна за допомогою командних заходів (ігри, постановка спектаклю, волонтерські програми), спільних академічних проєктів, коли захист проєкту можливий лише всією командою.

Моделювання навчальних ситуацій для розвитку навичок приймати рішення і вирішувати проблеми. Бути лідером – означає бути людиною, за якою інші визнають право приймати відповідальні рішення за всю команду. Уорен Бенніс досліджував успішних лідерів і визначив чотири групи лідерських якостей:

1) управління увагою або здатність так уявити результат, щоб це було привабливо для послідовників;

2) управління значенням або здатність так передати значення створеного образу, ідеї або бачення, щоб вони були зрозумілі і прийняті послідовниками;

3) управління довірою або здатність побудувати свою діяльність з такою постійністю і послідовністю, щоб отримати цілковиту довіру підлеглих;

4) управління собою або здатність настільки добре знати і вчасно визнавати свої сильні і слабкі сторони, щоб для посилення своїх слабких сторін вміло залучати інші ресурси, зокрема ресурси інших людей [1].

Лідер повинен добре знати людей, розуміти їхні почуття та емоційний стан, адже саме завдяки цьому забезпечується його авторитет та влада. Тобто, справжній лідер є хорошим психологом, він повинен добре відчувати емоції та настрої співрозмовника, адже це допоможе йому вміло побудувати розмову як в офіційному стилі, так і в дружній атмосфері. Будь-який лідер є керівником, але не кожен керівник буде лідером. Для того щоб стати лідером, не достатньо мати талант, потрібно ще розвиватися у особистому та професійному напрямках.

Таким чином, розвиток лідерського потенціалу особистості з молодшого шкільного віку зумовлено взаємодією соціальних та біологічних факторів. Завдання педагога – розвивати в школярів уміння розуміти і відчувати інших людей; давати завдання, які відповідають їхнім рівням здібностей, навчити досягати результату в процесі їх виконання; розвивати лідерські якості у дітей, надихнути їх і повести за собою.

Лідерські якості можна розвинути через організацію роботи різних клубів, проведення занять за інтересами. Якщо педагог сам захоплений якоюсь справою, то збере свою команду однодумців і обов'язково знайде відгук у душі будь-якої дитини. Тоді учні самі стануть проявляти ініціативу в тій сфері, яка їм цікава.

Створення активного комунікативного освітнього середовища. Комунікативність – це здатність до спілкування, відкритість і вміння налагодити контакт з іншими людьми, а також справляти на них потрібне враження. У даному напрямку в процесі навчання діяльність педагога повинна бути спрямована на розвиток умінь доступно і цікаво викладати свої ідеї та думки; впевнено говорити як з групою однолітків, так з іншими дорослими; виступати перед аудиторією.

Щоб розвивати комунікативність, педагогам рекомендується на заняттях заохочувати активну участь школярів у дискусії, впроваджувати в практику дискусійні форми роботи; надавати перевагу таким формам роботи, де учні знаходяться в оточенні однолітків, спільно реалізують академічні проекти, беруть участь у спортивних та мистецьких заходах, відвідують гуртки за інтересами, організовувати дні кар'єри та проходження інтерв'ю.

Ще однією з основних якостей, необхідних для організації ефективного спілкування є позитивність. Позитивність – це віра в себе та в інших людей. Це такий погляд на світ, при якому людина може дивитися на події з різних сторін і вважає за краще знаходити позитив у всьому, що її оточує. Під час спілкування і педагогам, і учням необхідно навчитися зберігати усмішку на обличчі, незважаючи ні на що; боротися і не здаватися, навіть коли не виходить досягти мети.

Виховувати позитивність найкраще власним прикладом. Підтримка і увага вчителів і однокласників – головний інструмент розвитку позитивності. Педагог повинен завжди бути готовим допомогти порадою, звернути увагу на позитивні події. При цьому здорова конкурентна атмосфера допомагає школярам фокусуватися на своїх цілях, а не на тимчасових невдачах.

Уміння планувати, організовувати і виділяти пріоритети належить до організаторських здібностей.

Організаторська здібність – це здатність об'єднувати людей для досягнення мети і надихати себе та інших до активних дій. Ініціативність, вимогливість до себе та інших, увага до деталей, здатність делегувати або робити самому – все це важливі якості організатора.

За час навчання в школі діти повинні навчитися організувати свій час так, щоб встигати робити всі заплановані справи: вчитися, брати участь в шкільних заходах, займатися в гуртках і секціях; вміти зібрати команду; приймати швидкі рішення, коли щось йде не так, як задумано.

Розвинути організаторські здібності допоможуть навички таймменеджменту, коли весь день розписаний по годинах, є час для навчання, спорту, хобі, домашніх завдань і, обов'язково, час для відпочинку; участь у шкільних заходах, що вимагає від школяра вміння організувати виставку, свято, спектакль, дебати, спортивний матч і багато іншого.

Забезпечення потреб у пошуку і обробці інформації. Інтелектуальна цікавість, спрага до нових знань, інтерес до навколишнього світу і бажання отримати нові враження – це природна якість будь-якої дитини і важливо її зберегти.

Учитель повинен навчати молодших школярів бути самостійними, добувати правильно потрібну інформацію, використовуючи різні джерела, вчитися узагальнювати, співпереживати, аналізувати, робити певні висновки. Таким чином, уміння здійснювати пошук необхідної інформації для виконання навчальних завдань є однією з основних універсальних навчальних дій.

Сьогодні багато сучасних школярів не надто впевнені в собі і мають високий рівень тривожності. Вони виявляють занепокоєння з різних приводів: входження в нову соціальну ситуацію; навчання новим навичкам, виконання нової складної задачі. Навчаючись в школі, діти повинні розвивати свої соціальні навички, ставати впевненими в собі, в своїх силах. Ці навички ніяк не пов'язані з інтелектом, здатністю цитувати класиків в оригіналі або усно множити чотиризначні числа. Але вміння дитини чітко формулювати думки, пропонувати альтернативні рішення і поважати думку товаришів зроблять її успішною у всіх сферах життя.

Система навичок ХХІ століття передбачає, що учні будуть:

- виконувати комплексні й оригінальні завдання, для цього їм необхідно вміння працювати в команді і розвинене критичне мислення;
- слідувати індивідуальній освітній траєкторії, відповідно до інтересів і особливостей кожного конкретного учня;
- вчитися використовувати наявні в них компетенції для самостійного засвоєння нових знань, пошуку нової інформації;
- застосовувати в процесі навчання доступні сучасні технології, якими продовжуватимуть користуватися і в дорослому житті;
- отримувати підтримку від педагогів, обговорювати з ними свої успіхи і невдачі, планувати власний освітній маршрут.

Soft skills можна розвивати з дитинства, але важливо враховувати сензитивний період у розвитку дитини – період, який створює найбільш сприятливі умови для формування у неї певних психологічних властивостей і

форм поведінки; обов'язково звертати увагу на те, що зараз відбувається з дитиною в психологічному плані, яка у неї провідна діяльність.

Відтак, реалізація визначених нами організаційно-педагогічних умов формування soft skills молодших школярів в освітньому середовищі Нової української школи, буде здійснюватися шляхом:

- впровадження в позанавчальний план їх підготовки спеціального курсу «Soft skills – необхідні навички майбутнього »;
- організації «Школи критичного мислення, школи лідерства і т.п»;
- мотивації учнів до участі в різних формах соціальної активності, самоврядуванні, круглих столах, групових дискусіях тощо;
- прищепленню соціальних навичок за допомогою інтерактивних форм і методів (ділових, рольових ігор, дискусій, тренінгів, кейс-методу тощо);
- застосуванню засобів мистецтва і художніх образів у формуванні м'яких навичок;
- практикуванню заохочувального емоційно-позитивного ставлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Warren Bennis. (2010). On Becoming a Leader. ReadHowYouWant.com, Limited, 2010, p. 396.